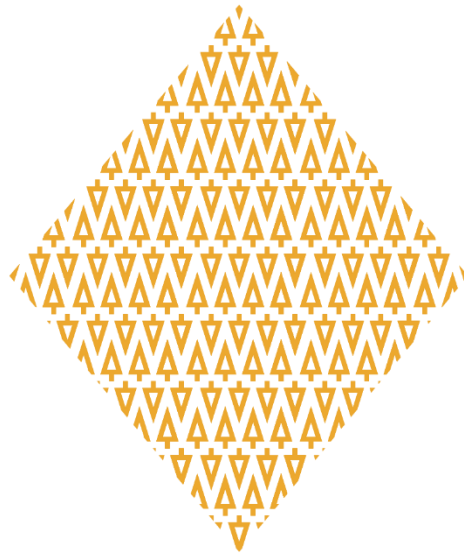

Lakeuden leveältä kulttuuria

Etelä-Pohjanmaan kulttuuristrategia vuosille 2026–2035

Sisällysluettelo

Aluksi	3
Kulttuurilupaus ja arvot	4
Kestävän kehityksen ulottuvuudet	5
Etelä-Pohjanmaan kulttuuriprofiili	6
Kulttuuristrategian tavoitteet, toimenpiteet ja seuranta	11
I Etelä-Pohjanmaalla kulttuuri on jokaisenoikeus	11
II Etelä-Pohjanmaalla kulttuuri kasvaa yhdessä	14
III Etelä-Pohjanmaalla kulttuuri kysyy luontoa	16
Strategiaprosessin kuvaus ja loppusanat	18
Luettavaa kulttuuristrategian tueksi	19

Aluksi

Etelä-Pohjanmaalla kulttuuri kuuluu kaikille. Se tarkoittaa, että jokaisella on oikeus kokea ja luoda taidetta, tarinoita ja yhteyksiä. Kulttuuri on mukana arjessa ja juhlassa, kaupungeissa ja kylissä, yksilöissä ja yhteisöissä. Se tuo ihmiset yhteen ja antaa tilaa erilaisille äänille, kokemuksille ja näkökulmille.

Lakeuden leveältä kulttuuria – Etelä-Pohjanmaan kulttuuristrategia vuosille 2026–2035 rakentuu kolmesta kantavasta ajatuksesta, teemasta. Ensinnäkin kulttuuri on jokaisenoikeus, ei harvojen etuoikeus. Toisekseen kulttuuri kasvaa yhdessä, vuorovaikutuksessa, yhteistyössä ja kunnioittavassa kohtaamisessa. Ja kolmanneksi, kulttuuri kysyy luontoa, niin ihmisen luonnetta ja rohkeutta kuin vastuuta luonnosta ja tulevaisuudesta.

Me elämme ajassa, joka tarvitsee kulttuurin voimaa: sen kykyä ravistella, uudistaa ja yhdistää. Tämä strategia antaa suunnan, mutta myös lupauksen. Lupauksen siitä, että kulttuuri kantaa, kun me kannamme kulttuuria yhdessä.

Lakeuden leveältä kulttuuria on lisäksi kutsu yhteiseen tekemiseen. Strategia nimeää joukon tavoitteita, jotka tarvitsevat tekijänsä. Toivottavasti kaikki löytävät ne tavoitteet, joita haluavat itse edistää. Jokainen meistä voi olla omalla tavallaan mukana rakentamassa vahvempaa, osallistavampaa ja kestävämpää kulttuuria. Yhdessä teemme strategiasta totta.

Janne Sankelo

maakuntahallituksen puheenjohtaja
Etelä-Pohjanmaan liitto

Heli Seppelvirta

maakuntajohtaja
Etelä-Pohjanmaan liitto

Hanna Hangasluoma

kulttuuripäällikkö
Etelä-Pohjanmaan liitto

Kulttuurilupaus

Etelä-Pohjanmaalla on tilaa kulttuurille. Täällä se saa elää omaleimaisena, juurevana, elinvoimaisena, monimuotoisena ja rohkeasti tulevaisuuteen kurkottavana. Kulttuuri kasvaa kestäväällä tavalla ja se kuuluu kaikille. Meillä on *Lakeuden leveältä kulttuuria*.

Arvot

Etelä-Pohjanmaan kulttuuristrategian toteutusta ohjaavat kolmea arvoa ovat nousseet esille strategiatyöpajoissa. Eteläpohjalaisen kulttuurin arvot näkyvät periaatteissamme: kulttuuria tehdään rohkeasti ja ilolla sekä toisemme kunnioituksella kohdaten. Arvojen vaikutukset tuntuvat kuitenkin laajemmalla, lakeutta leveämmin.

- Rohkeus
- Ilo
- Kunnioitus

Kestävän kehityksen ulottuvuudet

Kulttuuria tahdotaan tehdä ja tarjoilla Etelä-Pohjanmaalla kestävästi. Se tarkoittaa, että huomioimme toiminnassamme kestävä kehityksen neljä ulottuvuutta, jotka myös limittyvät tiiviisti toisiinsa.

- **Taloudellinen kestävyys**

Kulttuuria tuotetaan, kulutetaan ja kasvatetaan tasapainoisesti, velkaantumatta ja luonnonvaroja säästäen.

- **Sosiaalinen kestävyys**

Kulttuurin keinoin voidaan turvata ihmisten tasavertaisia mahdollisuuksia hyvinvointiin, onnellisuuteen ja osallistumiseen.

- **Ekologinen kestävyys**

Kulttuurissa huomioidaan luonnon itseisarvo ja sopeutetaan toimintaa luonnon sekä ympäristön uusiutumis- ja kestokyvyn mukaan.

- **Kulttuurinen kestävyys**

Kulttuurin kautta kehitetään ja säilytetään perinteitä ja tapoja sukupolvilta seuraaville, toisia kunnioittavasti ja monimuotoisuuden hyväksyen.

Etelä-Pohjanmaan kulttuuriprofiili

Kuntien kulttuuritoiminta Etelä-Pohjanmaalla

- 18 kuntaa
- 189 937 asukasta (tilanne 31.12.2024)
- Kuntien kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset asukasta kohden Etelä-Pohjanmaalla vuonna 2023 olivat 170,61 €/as. koko maan keskiarvon ollessa 195,48 €/as. (lähde: Kuntien kulttuuritilastot KULTTI)
- Kuntien kulttuuritoiminnan avustuksia asukasta kohden Etelä-Pohjanmaalla vuonna 2023 myönnettiin 20,65 €/as. koko maan keskiarvon ollessa 26,55 €/as. (lähde: Kuntien kulttuuritilastot KULTTI)
- Kulttuurikasvatussuunnitelma tehtynä 13/18 kunnassa
- Etelä-Pohjanmaan liiton kokoama alueen kuntien kulttuurivastaavien verkosto

Kirjastopalvelut

- 18 pääkirjastoa
- 14 lähikirjastoa
- 9 kirjastoautoa
- yhteensä 41 kirjastopalvelupistettä
- Seinäjoen kaupunginkirjastolla lasten ja nuorten lukemista edistävien kirjastopalvelujen valtakunnallinen erityistehtävä (ERTE)
- Vaasan kaupunginkirjastolla alueellinen kehittämistehtävä (AKE), toimialueena Pohjanmaan, Etelä -Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan kunnat
- Eepos-kirjastot: Etelä-Pohjanmaan kuntien sekä Kaskisten, Perhon, Vetelin ja Laihian kirjastojen muodostama seudullinen verkosto eli kirjastokimppa

Museopalvelut

- 13 ammatillista museota
 - Kauhavan puukko- ja tekstiilimuseo, Kauhava
 - Lapuan kaupungin museot (vos = valtionosuutta saava): Lapuan patruunatehtaan museo, Lapuanliikkeen museo, Pyhälahden valokuvaamomuseo ja Lapuan taidemuseo
 - Nelimarkka-museo (vos) ja Villa Väinölä, Alajärvi
 - Seinäjoen museot (vos): Etelä-Pohjanmaan museo, Sairaalamuseo, Suojeluskunta- ja Lotta Svärd -museo sekä Riihimuseo
 - Seinäjoen taidehalli, Seinäjoki
 - Suomen jääkärimuseo, Kauhava
- 63 paikallismuseota
- yhteensä 76 museota
- Nelimarkka-museolla (Alajärvi) alueellinen taidemuseotehtävä
- Seinäjoen museoilla (Seinäjoki) alueellisen museotoiminnan edistämistehtävä ja kulttuuriympäristötehtävä

Musiikkipalvelut

- Seinäjoen kaupunginorkesteri (vos)
- Rytmi-instituutti, Seinäjoki: yksi Suomen valtakunnallisista musiikki-instituuteista, Rytmi-instituutin tehtävänä edistää populaarimusiikkia kansallisesti (valtionavustus)
- Eteläpohjalaiset Spelit (valtionavustus)
- Ilmajoen Musiikkijuhlat (valtionavustus)
- Etelä-Pohjanmaa tunnetaan useista suurista, yli 10.000 kävijän musiikkitapahtumistaan, kuten Provinssista, Tangomarkkinoista, Nummirockista ja Vauhtiajoista. Lisäksi Etelä-Pohjanmaalla järjestetään lukuisia pienempiä festivaaleja, musiikkitapahtumia ja konserttisarjoja.

Teatteripalvelut

- 3 ammatillista teatteria

- Seinäjoen kaupunginteatteri (vos)
- Teatteri Hysteria ja Improvisaatioryhmä Improaalto
- Törnävän kesäteatteri (Seinäjoen kaupunginteatteri)
- 39 harrastaja- ja kesäteatteria
- yhteensä 42 teatteria

Elokuvateatteripalvelut

- yhteensä 13 elokuvateatteria Etelä-Pohjanmaalla

Visuaalisten taiteiden palvelut

- 11 ympärivuotista kuvataide- ja galleriakohdetta
 - Art House Jurva, Kurikka
 - Galleria Kaari, Kauhava
 - Hella-galleria, Kauhajoki
 - Lapuan taidemuseo, Lapua (vos)
 - Nelimarkka-museo, Alajärvi (vos)
 - Patruunagalleria, Lapua
 - Pirkanpohjan taidekeskus, Ähtäri
 - Seinäjoen taidehalli, Seinäjoki
 - Taidekeskus Harri, Alavus
 - Varikkogalleria, Seinäjoki
 - Villa Väinölä, Alajärvi
- 25 muuta taidegalleriaa ja näyttelytilaa
- 4 taiteilijaresidenssiä
 - Arkkitehtuurin ja tilan residenssi, Alajärvi
 - Nelimarkka-museon taiteilijaresidenssi, Alajärvi
 - Taiteilijaresidenssi Peripeteia, Seinäjoki

- Vanhan Paukun taiteilijaresidenssi, Lapua
- yhteensä 40 visuaalisten taiteiden kohdetta
- Etelä-Pohjanmaan kuvataide- ja galleriaverkosto

Alueelliset toimijat

- Lastenkulttuurikeskus Louhimo (Seinäjoki, Ilmajoki ja Kurikka)
- Taito Etelä-Pohjanmaa (Seinäjoki, Isokyrö, Kauhajoki, Alavus): tehtävänä eteläpohjalaisen käsityökulttuurin ja -taitojen sekä käsityön elinkeinotoiminnan edistäminen
- Elokuvakeskus Botnia, Vaasa (toimialueena Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa)
- Pohjanmaan tanssin aluekeskus, Vaasa (toimialueena Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa)

Kulttuurihyvinvointi

- Kulttuurihyvinvointi on sisällytetty Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmaan ja -kertomukseen
- Kaikukortti-palvelussa mukana 8 kuntaa (Alajärvi, Evijärvi, Isokyrö, Kauhava, Lappajärvi, Lapua, Seinäjoki, Vimpeli) ja Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
- Länsi-Suomen Taikusydän-verkosto (Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Pohjanmaa)

Kulttuurialan koulutus

- Taideyliopiston Seinäjoen yksikkö: kulttuurisen musiikintutkimuksen kandidaattikoulutus, lisäksi eri taiteenalojen avoimen yliopiston kursseja ja työelämälähtöisiä koulutuksia
- Seinäjoen ammattikorkeakoulu SEAMK: kulttuurituottaja
- Seinäjoen Yliopistokeskus
- 16 taiteen perusopetusta (TPO) tarjoavaa oppilaitosta: 8 kansalaisopistoa, 6 musiikkioppilaitosta ja 2 muuta TPO-oppilaitosta (lähde: Tilastokeskuksen oppilaitosrekisteri, tilanne 2.2.2024)

- 6 taiteenlajia, joissa on saatavana taiteen perusopetusta Etelä-Pohjanmaalla: musiikki, kuvataide, käsityö, tanssi, teatteritaide ja sirkustaide
- 9 kansalaisopistoa
- 7 musiikkiopistoa ja lisäksi 2 alueelle opetusta antavaa musiikkiopistoa
- Etelä-Pohjanmaan Opisto
- Etelä-Pohjanmaan kesäyliopisto

Kulttuurialan yritykset

- yhteensä 513 yritystä, joiden toimialana on taiteet, viihde ja virkistys (TOL 2008) ja kotipaikka Etelä-Pohjanmaalla (lähde: Tilastokeskus, alueellinen yritystoimintatilasto, tilanne 19.12.2024)

Kulttuurialan yhdistykset

- yhteensä 654 kulttuurialan yhdistystä, joiden kotipaikka on Etelä-Pohjanmaalla (lähde: Patentti- ja rekisterihallitus, yhdistysten määrät tarkoitukseluokittain [pääluokittain] eri maakunnissa, tilanne 1.7.2025)

Nostoja eteläpohjalaisista kulttuuriympäristöistä

- 58 valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY)
- 25 valtakunnallisesti merkittävää arkeologista kohdetta (VARK)
- 9 valtakunnallisesti merkittävää maisema-aluetta (VAMA)
- Etelä-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön maakunnallinen inventointikonaisuus sisällytetty Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaan 2050
- Pohjalaistalot ("kaksfooninkiset")
- Aalto-keskukset Alajärvellä ja Seinäjoella (arkkitehti, muotoilija Alvar Aalto syntyi Kuortaneella v. 1898)
- Etelä-Pohjanmaan kulttuuriympäristö- ja kulttuuriperintötyöryhmät

Kulttuuristrategian tavoitteet, toimenpiteet ja seuranta

Etelä-Pohjanmaan kulttuuristrategia ilmaisee maakunnan tahtotilan: lupaamme, että meillä on *Lakeuden leveältä kulttuuria*. Yhteinen suunta on haettu työpajoissa, joissa on suunniteltu tavoitteita, toimenpiteitä ja niiden toteutumista kuvaavia mittareita. Päämäärään voidaan pyrkiä myös muilla menetelmillä. Etelä-Pohjanmaan liitto tekee kulttuurin tilannekuvatyötä, seuraa mittareita ja välittää tietoa alueelle.

Kulttuuristrategia rakentuu kolmesta teemasta, jotka ovat:

- I Etelä-Pohjanmaalla kulttuuri on jokaisenoikeus**
- II Etelä-Pohjanmaalla kulttuuri kasvaa yhdessä**
- III Etelä-Pohjanmaalla kulttuuri kysyy luontoa**

I Etelä-Pohjanmaalla kulttuuri on jokaisenoikeus

Kulttuuriin osallistuminen ja sen luominen ovat perusoikeuksia, jotka on huomioitu YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa ja Suomen perustuslaissa. Kulttuuri kuuluu kaikille riippumatta taustasta, kielestä, sijainnista, iästä tai taloudellisista resursseista. Kukoistava kulttuuri tarvitsee paitsi käyttäjiä ja kokijoita myös tekijöitä ja tukijoita. Meistä jokainen voi edistää kulttuurin saatavuutta ja saavutettavuutta Etelä-Pohjanmaalla.

a) Tavoitteet

- Kulttuuria on tarjolla tasaisesti ja tasapuolisesti.
- Monimuotoiseen kulttuuriin mahtuu erilaisia ääniä ja erilaisuutta kunnioitetaan.
- Kulttuuri on saatavilla ja saavutettavissa oleva lakeuksien lähipalvelu.

- Kulttuurikasvatus tukee taiteen ja kulttuurin omaksumista osaksi arkea.
- Täällä on tilaa taiteen ja kulttuurin tekijöille ja tukijoille sekä käyttäjille ja kokijoille.

b) Toimenpiteet

- Turvataan kulttuurikasvatuksen asema ja saatavuus koko maakunnassa.
 - Varmistetaan, että kaikissa eteläpohjalaisissa kunnissa on vuoden 2035 loppuun mennessä kulttuurikasvatussuunnitelma.
 - Kunnat varaavat resursseja kulttuurikasvatussuunnitelmien sisältöjen toteutukseen.
- Huomioidaan kulttuuripalveluiden suunnittelussa, toteutuksessa ja viestinnässä saavutettavuus, moninaisuus sekä yhdenvertaisuus.
 - Tuotetaan palveluita ymmärtäen erilaisten asiakasryhmien (mm. ikä, kieli) tarpeita.
 - Edistetään esteettömyyttä ja saavutettavuutta, myös digipalveluissa.
 - Kehitetään ja pilotoidaan liikkuvia kulttuuripalveluita.
- Vahvistetaan taloudellisesti heikommassa asemassa olevien mahdollisuuksia osallistua kulttuurielämään ja harrastaa taiteen tekemistä.
 - Pyritään laajentamaan Kaikukortin käyttö koko Etelä-Pohjanmaalle.
- Tuetaan taiteen ja kulttuurin valtionosuutta saavien laitosten (vos-laitosten) pysyvyyttä maakunnassa.
- Huolehditaan vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen alueellisesta saatavuudesta ja saavutettavuudesta.
- Tuetaan alueen taiteen ja kulttuurin ammattilaisia.
 - Tilataan palveluita alueen taiteen ja kulttuurin ammattilaisilta.
 - Hyödynnetään Kulttuuripankkia eteläpohjalaisten kulttuurin ja taiteen tekijöiden sekä heiltä tilattavien palveluidensa löytämiseksi.
 - Huolehditaan riittävistä työtiloista taiteen ja kulttuurin tekijöille.

- Madalletaan kulttuuriosallistumisen kynnystä ja sitoutetaan uusia asiakkaita tarjoilemalla kulttuuria erilaisissa, yllättävissäkin yhteyksissä.

c) Mittarit

- Kuntien kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset
- Kulttuuripalveluiden alueellisen saatavuuden mittareiden seuranta
- Kulttuurikasvatussuunnitelmien määrä Etelä-Pohjanmaalla
- Kulttuurikasvatussuunnitelmien mukaisiin sisältöihin osallistuvien lasten ja nuorten määrä
- Kulttuuripalvelut osana kuntien kotoutumisohjelmia
- Vapaan sivistystyön alueellinen kattavuus
- Taiteen perusopetusta tarjoavien oppilaitosten määrä
- Taiteen perusopetukseen osallistuvien oppilaiden määrä
- Jaettujen Kaikukorttien ja Kaikukorttikäyntien määrä
- Kulttuuripankkiin rekisteröityneiden Etelä-Pohjanmaalla asuvien tekijöiden määrä

II Etelä-Pohjanmaalla kulttuuri kasvaa yhdessä

Etelä-Pohjanmaan vahvuus on erilaisissa yhteisöissä ja yhteishengessä. Kökkätyö on voimavaramme, lakeuksien elävää kulttuuriperintöä, jota tulee vaalia. Kulttuuri mahdollistaa kohtaamisen sekä itsemme että toistemme kanssa. Kulttuurilla on yhdistävä voima, mutta kasvaakseen se tarvitsee rajat ylittävää yhteistyötä ja saman suunnan.

a) Tavoitteet

- Kulttuuri kutsuu kokemaan ja kohtaamaan sekä itsemme että toisemme.
- Jaetut elämykset yhdistävät, rakentavat yhteisöllisyyttä ja vahvistavat osallisuutta.
- Kulttuuri on hyvinvointi- ja terveystyö, joka turvaa yksilöiden ja yhteisöjen resilienssiä.
- Yhteistyötä ja uusia kumppanuuksia haetaan aktiivisesti myös toimialarajat ylittäen.
- Kansainvälistyminen monipuolistaa ja vahvistaa kulttuurialaa.

b) Toimenpiteet

- Vahvistetaan osallisuutta aidosti ja erilaisia menetelmiä hyödyntäen.
 - Menetelminä esimerkiksi asiakas- ja asukaskyselyt, kansalaispaneelit, kumppanuuspöydät, osallistuva budjetointi, yhteiskehittäminen ja palvelumuotoilu yhdessä palveluiden käyttäjien kanssa.
 - Tuetaan kolmannen sektorin ja vapaaehtoistyön toimintaedellytyksiä.
 - Etelä-Pohjanmaan liitto tukee alueen kulttuuritoimijoiden verkostoitumista.
- Nostetaan hankeosaaminen uudelle tasolle Etelä-Pohjanmaalla.
 - Parannetaan osaamista hankkeiden hakemiseen ja hallinnointiin.
 - Järjestetään rahoitusneuvontaa eri kohderyhmille.
 - Varataan talousarvioihin hankkeiden omarahoitusosuutta.

- Pilotoidaan Etelä-Pohjanmaan liiton johdolla alueellisen rahoittajapöydän mallia kulttuurialan eri rahoittajatahojen säännöllistä tapaamista ja tiedonvaihtoa varten.
- Kasvatetaan maakunnassa laadittujen laadukkaiden hakemusten määrää.
- Haetaan aktiivisesti uusia rahoitusmalleja ja kumppaneita ideoiden toteutukseen, myös kulttuurikentän ulkopuolelta.
- Tehdään kuntien välistä yhteistyötä kulttuurin lähipalveluiden turvaamiseksi ja toteutetaan samalla kulttuurista yhteiskuntavastuuta.
 - Pilotoidaan Etelä-Pohjanmaalla maakuntatuottajan malli, joka yhdistää kuntia ja taiteen sekä kulttuurin vapaata kenttää.
- Tartutaan rohkeasti kansainvälistymisen mahdollisuuksiin.
 - Etsitään rohkeasti kansainvälisiä yhteistyökumppaneita ja rahoituksia.
- Edistetään kulttuurihyvinvointia osana kuntien ja hyvinvointialueen toimintaa sekä niiden välistä yhteistyötä.
- Lisätään ymmärrystä kulttuurin perustavanlaatuisesta merkityksestä henkisen kriisinkestävyuden osana.

c) Mittarit

- Kuntien avustukset kulttuuritoimintaan
- Kulttuuritoimijoiden ja kunnan yhteiskokous ja kulttuuritoimijoiden asiantuntijaelin
- Kuntien vaikuttamistavat, jotka lisäävät osallisuutta
- Käynnit taide- ja kulttuurilaitoksissa (museot, teatterit, elokuvateatterit, kirjastot ja orkestereiden kuulijat)
- Osallistuvan budjetoinnin kokeilujen määrä ja kokeiluihin suunnatut summat
- Euroopan alue- ja rakennepolitiikan rahastoista Etelä-Pohjanmaalle rahoitettujen kulttuurialaan liittyvien hankkeiden määrä ja summat
- Opetus- ja kulttuuriministeriön, Business Finlandin, Taide- ja kulttuuriviraston ja Museoviraston myöntämien harkinnanvaraisten valtionavustusten määrä ja summat Etelä-Pohjanmaalle

- Osallistuminen kansainvälisiin verkostoihin ja eteläpohjalaiset kumppanuudet kansainvälisissä hankkeissa
- Palveluyksiköihin nimettyjen kulttuurivastaavien määrä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella

III Etelä-Pohjanmaalla kulttuuri kysyy luontoa

Eteläpohjalaiset tunnetaan omalaatuisena heimonaan. Olemme rohkeasti omia ittiämme, keitä muitakaan voisimme olla? Meillä riittää luovia ideoita, yritteliäisyyttä ja uskallusta toteuttaa villedäkin visioita, ja jos jotain päätetään, niin se myös tehdään. Kulttuurikin kysyy luontoa, se vaatii niin luonnetta kuin vastuuta toimia kokonaisvaltaisen kestävästi.

a) Tavoitteet

- Täällä on tilaa ja tahtoa luovuudelle, myös elinkeinona.
- Elämystalous kasvaa tunteista ja tarinoista, mutta vaatii lisäksi investointeja.
- Kulttuuria luodaan rohkean omintakeisesti ja eteläpohjalaisen tunnistettavasti.
- Kulttuuriperintö on voimavara ja alkuaine uusillekin yhdistelmille.
- Kulttuuri on rajoja rikkova ja uutta luova, uskaltava muutosvoima.

b) Toimenpiteet

- Lisätään tietoisuutta kulttuurin ja luovien alojen merkityksestä elinkeinona.
- Hyödynnetään ennakkoluulottomasti luovien alojen vipuvaikutuksia, eli luovan osaamisen mahdollisuuksia aineettomaan arvontuontiin myös muilla aloilla.
- Vahvistetaan luovan alan yrittäjyyttä ja alan ekosysteemejä Etelä-Pohjanmaalla.
 - Tiedotetaan kulttuurin ja luovien alojen yritysten rahoitusmahdollisuuksista.
 - Edistetään kulttuurialan reilun ansainnan mallien toteutumista alueella.

- Hyödynnetään uuden teknologian tuomia mahdollisuuksia luovan alan kasvussa ja kehityksessä.
- Perustetaan Etelä-Pohjanmaan liiton johdolla alueellinen elämystalouden asiantuntijaverkosto luomaan tilannekuvaa ja syventämään alan vuoropuhelua.
- Pidetään kiinni nykyisestä kulttuurialan koulutuksesta Etelä-Pohjanmaalla ja luodaan edellytyksiä myös koulutuksen vahvistamiselle tulevaisuudessa.
- Edistetään julkisen taiteen integroitumista arkeen Etelä-Pohjanmaalla.
 - Jaetaan tietoa hyvistä käytännöistä, kuten prosenttiperiaatteesta ja KEM-taidemaksumallista.
- Vaalitaan eteläpohjalaista kulttuuriperintöä omana ja yhteisenä sekä kannustetaan luomaan uusia, perinnöstämme ponnistavia innovaatioita.
- Kehitetään kulttuurimatkailusisältöjä ja tuotteistetaan palveluita houkuttelevasti.
 - Nostetaan matkailumarkkinoinnissa rohkeasti esille esimerkiksi Alvar Aallon arkkitehtuuria ja geoparkeja.
- Johdetaan kulttuurialojen kehittämistä tiedolla.
 - Etelä-Pohjanmaan liitto on mukana yhdenmukaistamassa kulttuurin ja luovien alojen työllisten ja yritysten määrää kuvaavan tilastoinnin periaatteita eri maakuntien välillä.

c) Mittarit

- Kulttuurialan yritysten toimipaikat ja työllinen työvoima kulttuurin toimialoilla
- Kulttuurialan koulutustarjonta ja koulutuspolkumahdollisuudet
- Julkista taidetta edistävät hankkeet ja hankinnat sekä prosenttiperiaatteen käyttöönotto alueella kunta- ja rakennushankekohtaisesti
- Museoviraston myöntämät avustukset kulttuuriperintöön liittyvään toimintaan
- Visit Finlandin DataHub-alustalle kirjatut tuote- ja yrityskortit, jotka liittyvät eteläpohjalaiseen kulttuuriin
- Etelä-Pohjanmaan matkailijaselvitys

Strategiaprosessin kuvaus ja loppusanat

Etelä-Pohjanmaan kulttuuristrategia on syntynyt osallistavan ja vuorovaikutteisen työn tuloksena. Etelä-Pohjanmaan liiton koordinoima valmistelu on koonnut yhteen monia erilaisia toimijoita: kuntien työntekijöitä ja luottamushenkilöitä, taide- ja kulttuurilaitoksia, yhdistyksiä, koulutuksentarjoajia, rahoittajia ja lukuisia muita. Jokainen on tuonut mukanaan oman näkemyksensä ja kokemuksensa, ja näistä arvokkaista ajatuksista on rakentunut yhteinen kokonaisuus.

Valmistelua on tehty kolmessa avoimessa kulttuurikaffi-tilaisuudessa, joissa on syvennytty alueen kulttuurin nykytilaan, luotu tulevaisuuden visiota ja suunniteltu konkreettisia toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi. Tuloksena on strategia, joka sisältää kaikkien työpajoissa mukana olleiden reilun kahdensadan osallistujan oivalluksia. Strategian työversioita on lisäksi esitelty prosessin aikana keskeisille sidosryhmille: maakuntahallitukselle, kuntien kulttuurivastaavien verkostolle, taiteen perusopetuksen verkostolle, ELY-keskukselle, Leader-ryhmille, Taiteen edistämiskeskukselle, Into Seinäjoelle, Suomen Kulttuurirahaston Etelä-Pohjanmaan rahastolle, Seinäjoen ammattikorkeakoululle, Taideyliopiston Seinäjoen yksikölle ja maakunnan yhteistyöryhmälle. Näiltä tahoilta saatu palaute ja kommentit ovat auttaneet ottamaan oikeaa suuntaa.

Kiitämme aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI:tä työpajojen fasilitoinnista ja ajattelun haastamisesta. Kiitämme lisäksi lämpimästi kaikkia, jotka ovat antaneet aikaansa valmisteluun. Teidän ansiostanne kulttuurilla Etelä-Pohjanmaalla on periksiantamaton pohja, jolta voimme ponnistaa tulevaisuuteen. Uskomme, että olemme samalla kasvaneet entistä vahvemmaksi joukkueeksi, joka on valmis tiimityöhön yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Siispä: kannetaan eteläpohjalaista kulttuuria rohkeudella, kunnioituksella ja ilolla sekä annetaan sen kantaa meitä. Vaalitaan perinteitä, mutta annetaan myös tilaa uudelle kulttuurille.

Lopuksi haluamme sanoa, että kulttuuristrategia on paljon enemmän kuin asiakirja. Se on lopputulos prosessista, jonka äärellä olemme voineet kohdata ja vahvistaa yhteistä eteläpohjalaista tekemisen henkeä. Nyt on aika aloittaa varsinainen työ, kääriä hihat, valita toimenpiteet ja lunastaa annettu kulttuurilupaus yhdessä.

Luettavaa kulttuuristrategian tueksi

- Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategia *Huomisen lakeus* ja maakuntaohjelma [\[linkki\]](#)
- Kulttuuripoliittinen selonteko [\[linkki\]](#)
- Luovan talouden kasvustrategia 2025–2030 [\[linkki\]](#)
- *Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi* – Opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpideohjelma moninaisuuden edistämiseksi taiteen ja kulttuurin alalla [\[linkki\]](#)
- Valtioneuvoston periaatepäätös kulttuuriperintöstrategiasta 2023–2030 [\[linkki\]](#)
- *Kohti kestäväää arkkitehtuuria*. Suomen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2022–2035 [\[linkki\]](#)
- Kulttuurimatkailun kansallisen kehittämisen tiekartta [\[linkki\]](#)
- *Vieraanvarainen Etelä-Pohjanmaa* – Etelä-Pohjanmaan matkailustrategia 2020–2028 [\[linkki\]](#)
- Huoltovarmuuskeskuksen raportti: *Kulttuurialan huoltovarmuus. Nykytila ja kehittäminen osana henkistä kriisinkestävyyttä* [\[linkki\]](#)